

BIBLIOTEKA SZKOLNA KSIĘŻY PIJARÓW W CHELMIE EPIZOD Z DZIEJÓW KSIĘGOZBIORÓW CHEŁMSKICH

Fundacja pijarów w Chełmie, zapoczątkowana w r. 1666, rozwinęła się dzięki uposażeniu i poparciu Mikołaja z Romanowa Świrskiego, sufragana chełmskiego. Po roku pijarzy utworzyli kolegium, następnie objęli w zarząd parafię. Staranną opieką otoczyli bibliotekę, która rozwijała się powoli, ale systematycznie. Pierwszy inwentarz z r. 1685 zanotował 267 dzieł, wśród których znajdowały się dzieła teologiczne, filozoficzne, historyczne oraz z zakresu retoryki. Oczywiście przeważała teologia. Książka była droga i rzadka, liczone ją w sztukach. Toteż niech nas nie zdziwi fakt, że przez cały rok 1699 zakupiono 20 ksiąg, w r. 1701 przybyło 9, zaś w r. 1702 — 16 dzieł.

Przy wzrastającym zrozumieniu znaczenia książek, nie zawsze potrafiono sporządzić ich dokładny opis, nie zdając sobie sprawy z jego historycznego znaczenia. Na przykład katalog z r. 1718 notował tylko skrócone tytuły, czasem nazwiska autorów, nie podając jednakże istotnych elementów opisu, jak rok i miejsce druku. Biblioteka liczyła wówczas 984 dzieła. Przybyły więc nowe książki, głównie pochodzące z darów. Śledząc rok po roku dzieje tej biblioteki, obserwujemy przede wszystkim historię znużonego gromadzenia księgozbioru po dwa, nawet po jednym dziele w ciągu całego roku. Są to dary, rzadziej zakupy, chyba że chodzi o pozycje o treści duchownej. Kolejne spisy wykazują systematyczny wzrost, aż wreszcie katalog z r. 1755 zanotował 1161 dzieł w 1497 tomach. Jest to, niestety, nawet jak na tamte czasy, nikły dorobek, jednak dobrze świadczący o intelektualnych zainteresowaniach księży pijarów, jakkolwiek bibliotekarstwo w ich wydaniu — to głównie zabezpieczanie darów. Wzięto się jednak gorliwie do konserwacji i oprawy, co dowodzi, że książka była dla nich cenna i niezbedna.

Dalsze wpływy ksiąg były bardzo skromne. I tak w latach 1801—1802 dopisano do inwentarza 10 pozycji w 23 tomach, a potem już tylko 19 pozycji również w 23 tomach¹. Biblioteka służyła zakonnikom do celów liturgicznych i zarazem dydaktycznych. W okresie działalności Komisji Edukacji Narodowej wpłynęło sporo druków o charakterze świeckim. Z tego okresu *Bibliografia* Karola Estreichera zanotowała druk wielkiej rzadkości: *Popis roczny z nauk dawanych w Szkołach Chełmskich XX Scholarum Pijarum odprawiony w miesiącu lipcu w roku 1785*, wydłoczony w drukarni trynitarzy w Lublinie.

Około 1810 r. wydzielono z tego księgozbioru 60 książek, które stały się załącznikiem biblioteki szkolnej, formowanej niezależnie od biblioteki będącej wyłączną własnością Zgromadzenia Pijarów w Chełmie. Było to

¹ L. Zalewski *Biblioteka seminarium duchownego w Lublinie i biblioteki klasztorne w diecezji lubelskiej i podlaskiej* Warszawa 1926 s. 200—206.

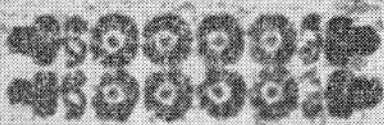
Bibliotheca Chet.
R. P. B. L. O. S. I. I.
L. Ch. P. J. A. N. I. C. I. P. I. A. N. I.
P A L M A
1702.
CLER. REGVL.

Ex Congreg. S. Pauli

THESAURVS INDE-
FICIENS,
Sive
Sive

ACTVS INTERNI
VIRTUTUM,

Ex Italico Latino vers.

LUBLINI
Typis Collegii Societatis, I. E. S. V.
M. DC. XCII.

Karta tytułowa dzieła z Biblioteki Pijarów w Chełmie

zgodne z zaleceniami centralnych władz oświatowych, które w szkołach prowadzonych przez zgromadzenia zakonne pragnęły mieć osobne biblioteki szkolne obok bibliotek kolegialnych, w których przeważały dzieła o charakterze teologicznym.

Antoni Karbowski w swym cennym artykule „Wizyta szkół gimnazjalnych w czterech nowych departamentach Księstwa Warszawskiego w r. 1810”² podał wykaz druków należących do chełmskiej biblioteki szkolnej. Wykaz ten obejmował 15 książek „narodowych”, to jest druków z okresu Komisji Edukacji Narodowej oraz 45 podręczników w języku niemieckim, które wpłynęły do szkoły podczas okupacji austriackiej.

Również i biblioteka szkolna księży pijarów w Chełmie bardzo powoli, ale rozwijała się. Doceniano znaczenie książki w procesie nauczania młodzieży. Niechaj świadczą o tym te oto słowa ks. rektora Lejstera: „Jak żołnierz bez oręża, rzemieślnik bez narzędzi, słowem każda praca bez przyzwyczajonych potrzeb obejść się nie może, tak uczeń bez książek i potrzebnych wygod uczonym nie będzie”³.

Zachował się „Katalog Biblioteki Szkoły Wydziałowej Chełmskiej, sporządzony w sierpniu 1819 roku”⁴. Jest to zabytek rękopiśmienny formatu in folio, posiadający następujące rubryki: numer bieżący, autor lub tłumacz, tytuł dzieła, miejsce i rok wydania, tomy wg formatu, oprawa i uwagi. Biblioteka szkolna liczyła wówczas 258 dzieł. Stan zachowania tej niewielkiej kolekcji był dobry, bowiem większość książek została oprawiona w półskórek. Przeważająca część druków pochodziła z pierwszych dwóch dziesiątków XIX stulecia, tylko nieliczne legitymowały się starszą metryką. Był to zespół ksiąg niewielki, ale funkcjonalny, obejmował książki zalecane przez władze oświatowe do użytku szkolnego.

19 kwietnia 1820 r. kolegium i bibliotekę szkolną zwiedził prowincjał księży pijarów Kajetan Kamiński, autor znakomych podręczników do nauki języków: francuskiego i niemieckiego, i zalecił ksiąg „rozgatunkowanie podług nauk, umiejętności i kunsztów”. Rok później, dokładnie 3 czerwca 1821 r., na polecenie centralnych władz oświatowych wizytował szkołę chełmską Józef Kossakowski. W wymienionym wyżej katalogu złożył swój podpis pod autografem ks. Kajetana Kamińskiego. To zalecone „rozgatunkowanie” ksiąg istotnie podjęto, wskutek czego powstał w kwietniu 1820 r. działowy katalog szkoły chełmskiej⁵. W listopadzie zaś tego roku katalog ów został przepisany na czysto⁶. Zachował się on w takiej postaci, że można było jego faksymile dołączyć do niniejszego artykułu.

² A. Karbowski *Wizyta szkół gimnazjalnych w czterech nowych departamentach Księstwa Warszawskiego w roku 1810. Archiwum do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce* t. 10 1904 s. 107—111.

³ *Popis publiczny uczniów Szkoły Wydziałowej Chełmskiej XX. Pijarów w roku s(zk.) 1817/1818 ... Lublin 1818 s. 4 nrb.*

⁴ AP Lublin. Szkoły średnie i elementarne w woj. lubelskim. Szkoła Wydziałowa w Chełmie. 4 *Katalog Biblioteki Szkoły Wydziałowej Chełmskiej 1819.*

⁵ Tamże.

⁶ Tamże.

Książki zatem podzielono na 14 działów. Oto ich wykaz z podaniem liczby dzieł:

1. Gramatyki	21
2. Książki o wymowie	28
3. Algebra i arytmetyka	8
4. Książki religijne i moralne	16
5. Geografia	8
6. Książki matematyczne	6
7. Książki historyczne i biograficzne	20
8. Historia naturalna	9
9. Listy	5
10. Książki fizyczne	6
11. Poeci	23
12. Dykcjonarze	11
13. Książki polityczne	16
14. Kaligrafia i rysunki	3
Razem	180

Obie wizyty sprawiły, że zintensyfikowano gromadzenie książek. W roku szkolnym 1819/20 przybyło 15 nowych książek. Konfrontując katalog z sierpnia 1819 r. z katalogiem później sporządzonym, łatwo można zauważyć brak wielu pozycji. Otóż, prawdopodobnie korzystając z okazji opracowania nowego katalogu, oczyszczono księgozbiór z wielu książek w języku niemieckim. Ostały się tylko niektóre pozycje w tym języku.

Z biblioteki szkolnej korzystali przede wszystkim nauczyciele, których w roku szkolnym 1820/21 było sześciu⁷. Jedyne „programat”, jaki zachował się do naszych czasów, pochodzi z r. 1818 i nosi tytuł: „Popis publiczny uczniów Szkoły Wydziałowej Chełmskiej XX Pijarów w roku szk(olnym) 1817/18”. Jest to druk tłoczony w Lublinie, w oficynie Jana Karola Pruskiego. „Programat” ten pozwala wejrzeć w proces prowadzenia zajęć lekcyjnych, wyszczególnia książki, które były używane w tej szkole i zarazem stanowiły najbardziej funkcjonalną część księgozbioru szkolnego. Były to: Klaudiusz Fleury: *Katechizm historyczny mniejszy* i tego autora — *Katechizm historyczny większy*; Onufry Kopczyński: *Zbiór nauki chrześcijańskiej i obyczajowej oraz Gramatyka narodowa na klasę I, II i III*; Ignacy Krasicki: *Bajki i przypowieści*; Wailly: *Abrégé de la grammaire françoise*; Kajetan Kamiński: *Gramatyka języka niemieckiego*; Jan Jerzy Sulzer: *Wypisy z dzieł niemieckich* oraz dotąd nie zidentyfikowany podręcznik do nauki niemieckiego Fischera. Ponadto w użyciu były książki: Fryderyka Gedike: *Tirocinium linguae latinae in usum I et II classis*; Stefana Sawickiego: *Rys krótki chronologiczny historii powszechnej* oraz Sylwestra Franciszka Lacroix: *Algebra dla szkół narodowych*.

W szkole uczyło się zaledwie 60 uczniów. Zapewne tak mała liczba słuchaczy zdecydowała o losie szkoły, którą najpierw zniżono do stopnia szkoły podwydziałowej, a w r. 1823 zupełnie zamknięto. Księgozbiór, który w ciągu ostatnich trzech lat nieco się powiększył, przekazano szkole obwodowej w Hrubieszowie. Dopiero jednak w r. 1838, inspektor tej szko-

⁷ Stan szkół w Królestwie Polskim. *Gazeta Literacka* 1822 nr 9 s. 105.

ty Teodor Dobrycz sporządził „Spis książek bylej szkoły podwydziałowej chełmskiej XX pijarów do szkoły obwodowej hrubieszowskiej w r. 1834 przeniesionej, w roku 1838 sporządzony”⁸.

Zawartość rzeczowa chełmskiego księgozbioru według ostatnich danych przedstawiała się następująco:

1. Religia i moralność	41
2. Gramatyki	31
3. Wymowa i retoryka	32
4. Matematyka	20
5. Fizyka	9
6. Historia i biografia	36
7. Geografia	20
8. Historia naturalna	18
9. Listy	3
10. Dykcjonarze	11
11. Poeci	33
12. Politycy	37
Razem	291

Do katalogu dołączono następujące wykazy uzupełniające: 1) Spis książek zwróconych przez rektora ks. Antoniego Lejstera — 32 dzieła; 2) Spis książek pozostałych po ks. Pachocińskim; spadek obejmował 51 dzieł, włączono je do biblioteki szkolnej w zamian za zagubione; 3) Spis książek wprowadzicie znajdujących się w bibliotece szkolnej ale pominiętych w poprzednim inwentarzu — 22 dzieła; 4) Spis książek, które „z upoważnienia Komisji Rządowej SWDiOP przyjęto od księdza prowincjała w zamian za uronione” — 12 dzieł.

Tak sporządzony inwentarz z wyżej wymienionymi załącznikami podpisał w dniu 8/20 czerwca 1839 r. inspektor szkoły obwodowej w Hrubieszowie Teodor Dobrycz.

W sumie przeszło na rzecz biblioteki szkoły obwodowej w Hrubieszowie 412 dzieł, 485 wol., 1 atlas, 11 map i 6 tomów czasopism.

Tragiczne były losy biblioteki kolegium pijarskiego w Chełmie po kasacie klasztorów w r. 1864, kiedy to bibliotekę przeznaczono dla seminarium duchownego w Lublinie. Ponieważ gmach popijarski przeznaczony został na szkoły, biblioteka, z polecenia rządu gubernialnego, przeniesiona została do klasztoru pobazylińskiego i połączona z księgozbiorem reformatów chełmskich, a następnie stała się własnością seminarium prawosławnego. Dopiero wojna światowa i odpływ Rosjan oswobodziły Chełm i bibliotekę spod ich opieki. W czasie pierwszej wojny światowej w Chełmie przebywali Niemcy. Wiele dzieł z biblioteki zostało zabranych przez niemieckiego oficera. Nie oszczędził księgozbioru również kapelan wojskowy, Czech, zabierając i wywożąc druki starostłowińskie. Szczątkami księgozbioru zainteresował się archiwista Józef Seruga. Jego staraniem biblioteka przewieziona została do Lublina i złożona w lokalu Archiwum Państwowego⁹. Decyzją Ministerstwa WRiOP z r. 1926 biblioteka semi-

⁸ AP Lublin. Komisja Wojewódzka Lubelska. Adm. 174. Akta dotyczące się Szkoły Wydziałowej w Hrubieszowie.

⁹ L. Zalewski op. cit. s. 206; K. Janczykowski *Los księgozbiorów chełmskich. Ziemia Chełmska* Chełm Lubelski wrzesień 1965 s. 17.

narium prawosławnego w Chełmie (zawierająca również druki pijarskie) została przekazana Bibliotece im. Hieronima Łopacińskiego¹⁰. Do lokalu Biblioteki Publicznej księgozbiór chełmski przeniesiono w październiku 1929 r.¹¹ Dopiero jednak po drugiej wojnie światowej poddano księgozbiór niezbędnym zabiegom inwentaryzacyjnym i zaczęto go stopniowo opracowywać. Według stanu na rok 1986 w księgozbiórze chełmskim było 4791 wol. dzieł obcych, 1474 wol. (dzieł — 2304) poloników. Z księgozbióru tego wyłączono starodruki, których było 1126 wol., dzieł znacznie więcej, gdyż — jak wiadomo — istniała niegdyś praktyka oprawiania po kilka dzieł łącznie, tworząc tzw. „klocki”¹². Nawet dziś trudno powiedzieć, ile w tym chełmskim księgozbiórze jest druków pijarskich. W karcotece proveniencyjnej, znajdującej się w Oddziale Zbiorów Specjalnych Biblioteki im. Hieronima Łopacińskiego, jest 100 opisów druków z proveniencją: „Bibliothecae Chelmensis Scholarum Piarum”. Stan zachowania tej kolekcji jest bardzo zły i nosi ślady wieloletniej poniewierki.

¹⁰ K. Gawarecka *Dzieje Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie*. W: *Hieronim Łopaciński i Biblioteka jego imienia w Lublinie 1907—1957* Lublin 1957 s. 148; C. Nieściorówna *Inkunabuty i cimelia w zbiorach Biblioteki Tamże* s. 188.

¹¹ M. Łuszczynska *Dział Zbiorów Specjalnych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie* Bibliotekarz Lubelski 1983 nr 1—4 s. 41.

¹² Dane te uzyskałam dzięki uprzejmości Jana Smolarza, wieloletniego pracownika Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie.

Katalog

Biblioteki Szkoły Wydziałowej
Chełmskiej według nauk, umiejętności
i umiejętności sporządzony w Listopadzie 1820

Katalog

Biblioteki Szkoły Wydziałowej
Cieszyńskiej sporządzonej w listopadzie

Grammatyki

Nr	Autor lub Numer	Tytuł dzieła	Miejsce i rok wydania	Formy in			Opis	Uwagi
				8	10	12		
1		Praxis grammatica graecae	Wittenberg 1688	1			u. p. p. p.	
2	Wolff	Grammaticae Latinae	Lipsiae 1741	1			u. p. p. p.	
3	De Luca	De concordantia Latinae uerborum cum constructa	1545	1			u. p. p. p.	
4		Grammaticae persae altera uel orientalis	Utrecht 1807	1			u. p. p. p.	
5	Jan A. Phil.	Grammatica germanica	Lipsiae 1777	1			u. p. p. p.	
6		Arithmetica uel Arithmetica	Lipsiae 1777	1			u. p. p. p.	
7	Ernest Alton	De institutione Grammaticae Latinae	Lipsiae 1777	1			u. p. p. p.	
8	A. Hagen	Uebung Grammatik der deutschen Sprache	1785	1			u. p. p. p.	
9	De Luca	Grammaticae uel de Grammatica	1740	1			u. p. p. p.	
10	A. Hagen	Grammaticae uel Drey	1790	1			u. p. p. p.	

Autor lub Miejsce	Tytuł dzieła	Miejsce druk.	Zamówienie			Wymaga	N
			1	2	3		
11. Tomicki	Grammatik der polnischen Sprache	Wrocław 1775	1	U		28	
12. d. Marnaud	Grammatica gallica brevis et illustrata et facilis	Wrocław 1775	1	U	Przebieg i komplety złoty złoty	29	
13. J. Gutschel	Grammatica Russica sive Institutionum grammaticarum linguae latinae pars tertia	Wrocław 1783	1	U	Przebieg i komplety złoty	30	
14. Fel. Rancin	Abrégé de la grammaire françoise	Wrocław 1813	1	U	Przebieg i komplety złoty 2	31	
15. J. Kopyciński	Grammatyka da rabska rozprawy o alfabetach	Wrocław 1810	1	U		32	
17. J. Rancin	Grammatyka Niemiecka	Wrocław 1810	1	U		33	
18. J. Rancin	Grammatyka Francuska	Wrocław 1810	1	U		34	
19. J. Kopyciński	Grammatyka da rabska rozprawy o alfabetach 2	Wrocław 1808	1	U		35	
20. J. Kopyciński	Grammatyka francuska da Polaków	Wrocław 1810	1	U		36	
21	Grammatyka łacińska dla Polaków	Wrocław 1770	1	U		37	
<i>Książki o nymonie</i>							38
22	Charakterystyka Łacina	Wrocław 1810	1	U		39	
23	Institutiones ad dogmatice	Wrocław 1810	1	U		40	
24. J. Paderewski	Wypisy wyjęte z francuskiego	Wrocław 1810	1	U		41	
25. A. Paderewski	Propozycja o nymonie	Wrocław 1810	1	U		42	
26. Gumpel	Delata łacina nymonia accomplena	Wrocław 1781	1	U	Przebieg i komplety złoty złoty	43	
27. J. Rancin	Wykaz i początek literatury słowiańskiej	Wrocław 1792	1	U	Przebieg i komplety złoty złoty	44	

№	Autor lub Numer	Tytuł dzieła	Miejsc.		Forma		Wzrost
			Miejsc.	Wzrost	Forma	Wzrost	
27	Comenius	Orbis sensibilibus pictus językiem czeskim	Wrocław 1778	1	1	1	1
28		Logika i filozofia	Wrocław 1800	1	1	1	1
29		Colloquia quaedam Latina lingua scripta sunt	Wrocław 1778	1	1	1	1
30	J. J. J.	Wypisy z Dziejów świata	Wrocław rok 1812	1	1	1	1
31		Wypisy z dzieł świata	Wrocław	1	1	1	1
32		Wypisy z dzieł świata	Wrocław	1	1	1	1
33	Borys	Wypisy z dzieł świata	Wrocław	1	1	1	1
34	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
35	Comenius	Apparatus de linguis et figuris	Wrocław	1	1	1	1
36	Comenius	Pragmatica	Wrocław	1	1	1	1
37	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
38	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
39	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
40	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
41	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
42	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
43	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
44	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
45	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
46	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
47	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
48	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
49	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1
50	Comenius	Colloquia Scholastica	Wrocław	1	1	1	1

Autor lub Tłumacz	Tytuł dzieła	Miejscę i Czas			Opis Cena	Zauważenia
		Miejsce	rok wydania	tomów		

Algebry i Arytmetyki

52		Trzytomowa praktyczna algebr i arytmetyki metyka Pępekijka	1780	1	1	opisany	
53	W. L. Papiński	Algebra praktyczna z uwzględnieniem zakresu W. L. Papińskiego	1818	1	1	opisany	
54		Algebra dla szkół m. in. w. L. Papińskiego	1819	1	1	opisany	
55		Elementa arithmetica G. W. Lindberga aritm. et algebrae	1788	1	1	Wz	
56		Arithmetica sive de numeris	1801	1	1	Wz	
57		Compendium arithmeticae practicae	1787	1	1	Wz	
58	W. L. Papiński	Arithmetica de arith. m. in. w. L. Papińskiego	1819	1	1	Wz	
59	W. L. Papiński	Arithmetica de arith. m. in. w. L. Papińskiego	1819	1	1	Wz	

Religijne i Moralne

58	W. L. Papiński	Epistola de caritate cum deo et deo	Berlin	1770	1	opisany	
59	W. L. Papiński	De caritate	1774	2	1	Wz	
60	W. L. Papiński	De caritate moralibus	1810	1	1	Wz	
61	W. L. Papiński	De caritate moralibus	1812	1	1	Wz	
62	W. L. Papiński	De caritate moralibus	1817	1	1	Wz	
63	W. L. Papiński	De caritate moralibus	1818	1	1	Wz	
64	W. L. Papiński	De caritate moralibus	1818	2	1	Wz	
65	W. L. Papiński	De caritate moralibus	1818	1	1	Wz	

№	Autor lub Mirosz	Tytuł dzieła	Miejscę Tomy in			16
			Rok wydania	w	Opusku	
66		Recht in alle hiesigen sachen in Preussen wie auch Chesiens in dreyen 1792	..	1.
67	H. Wolff	fibromusicae sive de p... .. symphoniarum praecepta Polye 1800	..	1.
68	J.A. Pappas	Historia geographica da... .. 1787	..	1.
69		Historia... .. 1787	..	1.
70	P. K... ..	O Religii praeceptis... .. 1787	..	1.
71		Kalender... .. 1798	..	1.
72	J. P... 1776	..	1.
73	P... ..	O contact... .. 1809	..	1.
<h1>Geografia</h1>						
74	J. W... 1787	..	1.
75	J. P... 1787	..	1.
76	J. S... 1787	..	1.
77	P... ..	Atlas... .. geographicus totius orbis... .. et provinciarum...	1.
78	J... 1787	..	1.
79	P... 1811	..	1.
80	 1807	..	1.
81	 1811	..	1.

		Nazwa		Liczba		Miejscowość
		Tytuł		Stron		
102	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
103	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
104	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
105	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
106	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
107	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
Historie Naturalne						
108	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
109	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
110	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
111	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
112	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
113	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
114	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
115	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
116	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
117	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
118	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
119	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
120	Katolicki	Historia	Historia deinde	1778	1	Wrocław
Listy						

Numer listy	Tytuł dzieła	Księga			Uwagi
		Tom I	Tom II	Tom III	
	Stomias	Przekł. wyjątki z dzieł			
117	Epistolarum Pauli Apostoli	1702	1		
118	De preparando oratore				
119	De harmonia	Praca 1778	1		V
120	De oratione militum	1778	1		V
121	De oratione	1778	1		V
122	Uważanie o starości i o umiarze w przygotowaniu do nauki	1786	1		V

Klarki Fizyczne

123	Przewidywanie	Przewidywanie	1786	1		
124	Przewidywanie	Przewidywanie	1786	1		
125	Przewidywanie	Przewidywanie	1786	1		
126	Przewidywanie	Przewidywanie	1786	1		
127	Przewidywanie	Przewidywanie	1786	1		
128	Przewidywanie	Przewidywanie	1786	1		
129	Przewidywanie	Przewidywanie	1786	1		

Pocci

130	Przewidywanie	Przewidywanie	1778	1		
-----	---------------	---------------	------	---	--	--

Nomer	Judul	Tempat	Tahun		Catatan
			1790	1800	
121	Wp.	1811
122	1785
123	1811
124	1811
125	1797
126	1811
127	1811
128	1777
129	1790
130	1811
131	1811
132	1811
133	1811
134	1811
135	1811
136	1811
137	1811
138	1811
139	1811
140	1811
141	1811
142	1811
143	1811
144	1811
145	1811
146	1811
147	1811
148	1811
149	1811
150	1811
Dukayonore					
151	1811

18
Wing

N ^o	Statut lub Klasas	Tytuł dzieła	Miejsce Drukarni data	Liczba		Uwagi
				tomów	stron	
151		Dziękuję Bogu za wyzdrowienie całego narodu polskiego w roku 1786	Wrocław	1	8	Wydanie
152		Praca o wyznaczeniu wysokości góry Śnieżki	Wrocław 1787	2	10	Wydanie
153		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
154		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
155		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
156		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
157		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
158		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
159		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
160		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie

Klarki Polityczne

161		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
162		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
163		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
164		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
165		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
166		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
167		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
168		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
169		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie
170		Praca o wyznaczeniu szerokości polski	Wrocław 1787	1	10	Wydanie

№	Autor lub Miejsce	Tytuł dzieła	Miejsce		Wydanie
			Flak. oryg. druku	Stron	
1	Am. Carpini	Itinerarium Carpathense	Prace 1756		1
2	J. H. Müller	Wschód syberyjski i wschód Kamchatki	Prace 1819		1
3	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
4	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
5	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
6	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
7	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
8	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
9	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
10	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
11	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
12	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
13	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
14	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1
15	J. G. Gmelin	Itinerarium Kamchatkense	Prace 1774		1

Spis dzieł o de Historiji Na-
turalnej z trzech dzieł.

Dział Zwierzęcy.

Zgromady zwierząt w Królestwie Rosyjskim		Stron	Wydanie
gatunków	rodzajów		
1	1	1	1
1	1	1	1
1	1	1	1